

можуть бути природними рисами людини, однак без системної роботи над собою вони не перетворюються на професійну майстерність.

У процесі навчання майбутній хормейстер опановує техніку диригування, аналіз партитури, основи вокальної роботи з хором. Однак не менш важливим є розвиток внутрішньої культури — уміння слухати, співпереживати, контролювати власні реакції. Саме тут проявляється вольовий аспект професії. Диригент повинен уміти зосередитися, подолати хвилювання перед виступом, приймати швидкі рішення в складних ситуаціях. Під час концерту він не має права демонструвати розгубленість або невпевненість, адже хор миттєво реагує на його психологічний стан.

Особливу роль відіграє репетиційний процес, оскільки саме на репетиції формується характер звучання колективу, відпрацьовується інтонаційна точність, ансамблева злагодженість, дикція. Але разом із технічними завданнями диригент має створити емоційний образ твору. Якщо робота зводиться лише до механічного повторення фрагментів, хор втрачає інтерес, а виконання стає формальним. Тому керівник повинен постійно підтримувати творчу атмосферу, надихати співаків, пояснювати зміст тексту, звертати увагу на художні деталі. У цьому проявляється його емоційна відкритість та вміння передати власне бачення музики.

Вольова складова особливо помітна тоді, коли виникають труднощі: складна гармонія, ритмічні неточності, проблеми з ансамблем. У такі моменти диригент повинен проявити наполегливість, терпіння й вимогливість. Проте важливо зберігати баланс між вимогливістю та повагою до учасників колективу. Надмірна жорсткість може зруйнувати довіру, тоді як надмірна м'якість — послабити дисципліну. Тому емоційно-вольова виразність передбачає ще й уміння правильно вибудовувати взаємини в колективі.

Ще одним важливим аспектом є сценічна культура диригента, оскільки під час виступу він перебуває в центрі уваги глядачів, навіть якщо стоїть спиною до залу, але його постава, міміка, пластика рухів створюють візуальний образ виконання. Якщо жести переконливі, впевнені й внутрішньо наповнені, слухач відчуває цілісність художнього процесу, а якщо навпаки — скутість або невпевненість можуть знизити емоційний вплив навіть добре підготовленого хору.

Таким чином, можна зробити висновок, що емоційно-вольова виразність диригента є важливою умовою якісного хорового виконання. Вона поєднує глибину художнього переживання з внутрішньою силою та здатністю керувати колективом.

О. Коваль

СОПРАНОВА ПАРТІЯ У “PETITE MESSE SOLENNELLE” ДЖОАКІНО РОССІНІ: ТРАНСФОРМАЦІЯ BEL CANTO В ДУХОВНОМУ СТИЛІ

О. Koval

THE SOPRANO PART IN “PETITE MESSE SOLENNELLE” BY JOACHINO ROSSINI: THE TRANSFORMATION OF BEL CANTO IN A SPIRITUAL STYLE

Звернення до пізньої духовної творчості Джоаккіно Россіні неминуче актуалізує питання еволюції його вокального стилю, що особливо виразно простежується в сопрановій партії “Petite messe solennelle”. У цьому творі bel canto не зникає як технічна основа, проте зазнає суттєвої функціональної трансформації. Якщо в оперному контексті ця система спрямована на театральну проєкцію,

афективну експресію та реєстрово-динамічну контрастність, то в духовному жанрі вона переорієнтовується на камерну акустику, ансамблеву співмірність і духовну інтроверсію звучання.

Передусім у площині інтонаційної організації виявляється зміна самої логіки звуковедення. Сопранова партія не будується за принципом драматургічно окреслених кульмінацій або риторичних акцентів, що характерні для оперних арій Дж. Россіні. Натомість формується протяжний кантилений тип мислення, де фраза розгортається як цілісна інтонаційна дуга. Такий спосіб організації звука потребує сфокусованого дихання та глибокого відчуття інтонаційної точності, оскільки кожен тон інтегрується в єдиний тембровий континуум без різких афективних зламів.

У зв'язку з цим принципово змінюється й дихально-резонансна координація. Якщо в оперному вокально-драматургічному дискурсі дихання часто виконує імпульсивну функцію, підтримуючи віртуозну активність або швидку артикуляцію, то в месі воно набуває стабілізаційного характеру. Принцип *arroggio* реалізується як механізм внутрішньої рівноваги, що забезпечує тривале утримання звука без надмірного повітряного тиску. Дихання розподіляється відповідно до архітектоніки фрази, а його глибина та рівномірність стають умовою тембрової однорідності й інтонаційної стійкості.

Не менш важливою є трансформація реєстрової стратегії. У той час як в оперних партіях Дж. Россіні реєстрові переходи можуть підкреслювати драматичне напруження або характерологічну виразність, у "Petite messe solennelle" вони мають бути акустично згладженими. Верхній реєстр не виконує функції ефектної кульмінації; він органічно продовжує кантилений розвиток. З технічного погляду це передбачає м'яке прикриття, контрольоване вібрато та уникнення надмірної тембрової щільності, яка могла б порушити камерний баланс.

У контексті динамічної організації також спостерігається переорієнтація виконавської моделі. Якщо *bel canto* в опері часто передбачає контрастні фортекульмінації, то в духовному творі динамічний спектр здебільшого перебуває в межах помірних відтінків. *Crescendo* реалізується як внутрішнє темброве збагачення й поступове резонансне розширення, а не як механічне збільшення звукового тиску. Такий підхід забезпечує інтонаційну стабільність і підтримує атмосферу духовної зосередженості.

Особливої уваги потребує ансамблевий аспект, який визначає характер вокальної інтеграції. Прозора фактура фортепіано й органа створює делікатний акустичний простір, у якому голос не може функціонувати як домінуючий центр. Сопрано стає елементом поліфонічної взаємодії, що вимагає постійного слухового самоконтролю, гнучкого регулювання динаміки та збереження тембрової прозорості. Таким чином, ансамблева співмірність стає одним із ключових параметрів виконавської адекватності.

Водночас специфіка латинського тексту зумовлює особливу артикуляційну модель. На відміну від оперної декламації, де приголосні можуть виконувати виразно-рельєфну функцію, у месі вони інтегруються в кантилений потік без його переривання. Голосні стають основними резонансними центрами, формуючи темброву глибину й протяжність інтонації. Семантика тексту розкривається через нюансоване темброве забарвлення, а не через зовнішню риторичну акцентуацію.

З огляду на це змінюється й психофізіологічна модель виконання. Зменшується зовнішня моторна експресія, стабілізується корпус, оптимізується м'язова координація. Виконавська увага концентрується на внутрішньому слуху та резонансному самовідчутті, що забезпечує безперервність звуковедення. Голос функціонує як інструмент духовної інтенції, а не як засіб сценічного ефекту.

Отже, розглянута з позицій вокально-виконавського аналізу сопранова партія у “Petite messe solennelle” засвідчує глибоку трансформацію *bel canto* в духовному стилі Дж. Россіні. Йдеться не про відмову від технічних засад, а про їх переосмислення: віртуозна демонстративність поступається інтонаційній цілісності, регістрова контрастність — тембровій інтеграції, театральна експансія — ансамблевій рівновазі. Саме в цій переорієнтації й полягає специфіка пізнього стилю композитора, що формує камерно-літургійну парадигму вокального мислення.

В. Медвецька

СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ПОТЕНЦІАЛ АМАТОРСЬКОГО ХОРОВОГО МУЗИКУВАННЯ В СУЧАСНОМУ МИСТЕЦЬКОМУ ПРОСТОРІ

V. Medvetska

SOCIO-CULTURAL POTENTIAL OF AMATEUR CHORAL MUSIC-MAKING IN THE CONTEMPORARY ARTISTIC SPACE

Аматорське хорове музикування посідає важливе місце в сучасному культурному житті, виступаючи однією з найбільш доступних і поширених форм колективної музичної творчості. Участь у хорових колективах на аматорських засадах сприяє залученню широких верств населення до мистецької діяльності, формуванню художніх інтересів, розвитку музичної культури та підтримці традицій хорового співу. У сучасному мистецькому просторі аматорські хори функціонують не лише як осередки виконавської практики, а й як важливі платформи культурної комунікації, соціальної взаємодії, творчої самореалізації особистості. У цьому контексті актуалізується проблема дослідження соціокультурного потенціалу аматорського хорового музикування та його ролі у формуванні сучасного мистецького середовища.

У наукових дослідженнях аматорський хоровий рух розглядається як значущий культурний феномен, що відображає суспільні процеси та сприяє розвитку музичної культури спільнот. Дослідники підкреслюють, що аматорські хорові колективи виконують важливу просвітницьку й об'єднавчу функцію, формуючи простір творчої взаємодії та культурного обміну, як вказує І. Бермес. У сучасних працях також наголошується на ролі аматорських хорів у збереженні хорових традицій, популяризації музичного мистецтва та розвитку культурної активності громад. Міжнародні дослідження засвідчують, що участь у хоровому співі сприяє формуванню соціальних зв'язків, відчуттю спільності та особистісній самореалізації учасників аматорських колективів (S. Einarsdottir; H. Guðmundsdóttir). У зв'язку з цим важливим завданням сучасного мистецтвознавства є осмислення соціокультурного потенціалу аматорського хорового музикування в контексті розвитку сучасного мистецького простору.

Аматорське хорове музикування в сучасному мистецькому просторі дедалі більше постає не лише як форма колективного виконання музичних творів, а як важливий соціокультурний феномен. Участь у хоровому співі на аматорських